

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

JUDr. Martina Štrkolca, PhD.

„Zákonnosť v trestnom práve“

Bol som menovaný dekanom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave za oponenta habilitačnej práce JUDr. Martina Štrkolca, PhD. v habilitačnom konaní v odbore habilitačného a inauguračného konania trestné právo, téma habilitačnej práce „Zákonnosť v trestnom práve“.

O aktuálnosti tejto témy nemôže byť najmenších pochybností a to z dvoch uhlov pohľadu. Prvý je všeobecný, pretože v každom právnom štáte, každej demokratickej spoločnosti musí byť záujem na zákonomnom priebehu trestného konania a celkovom zákonom nastavení trestnej politiky štátu prvoradý. Veď práve zneužívanie trestného práva je imanentné pre policajné štáty. Z druhého uhla pohľadu je táto téma významná práve v súčasnej slovenskej realite, kedy sú pokusy o masívnejšie očistenie verejného života sprevádzané podozreniami z možných manipulácií trestných konaní.

Tu však treba povedať, že samotná téma je pre celkové vedecké spracovanie značne problematická až paradoxná. Objíma totiž takmer celú šírku trestného práva, môže sa prejaviť ako v rovine hmotnoprávnej tak aj procesnoprávnej, prakticky pri všetkých inštitútoch. Zároveň je potrebné pre nejaký systematický zmysluplný výklad potrebné ju zúžiť a vhodne zacieliť. Ide teda o tému primárnej dôležitosti ale ťažko uchopiteľnú.

Pre úspech habilitačnej práce na túto tému je preto ešte dôležitejšie než pri iných témach zvoliť vhodný metodologický prístup, nájsť balans medzi všeobecným a konkrétnym, pričom konkrétne problémy treba vhodne identifikovať tak, aby zahŕňali najdôležitejšie aktuality v súčasnom vývoji problematiky zákonnosti v trestnom práve. Rád konštatujem, že habilitantovi sa takmer dokonale podarilo sklbiť práve zovšeobecňujúci vedecký výklad zákonnosti v trestnom práve s množstvom výrazných, ba dokonca by som povedal najzásadnejších, problémov súčasnej legislatívy a realizácie trestného práva v kontexte zákonnosti trestného práva (napr. zákonnosť získavania dôkazov a jej procesná ne/použiteľnosť, získavanie dôkazov súkromnými osobami, problematika práv poškodeného a ochrany obetí, väzba, atď.).

Úvodné kapitoly sú pochopiteľne zamerané predovšetkým všeobecnejšie. Vychádzajúc z právnej filozofie, teórie práva a ochrany ľudských práv a slobôd postupne formulujú závery pre trestné právo a jeho parciálne aspekty. Tie sa prejavujú predovšetkým v neskorších kapitolách práce, vo všeobecnej rovine už v druhej kapitole a od tretej kapitoly aj významne konkrétne. V rámci riešenia zákonnosti konkrétnych inštitútov sa habilitant nebojí identifikovať a pomenovať problémy pri zákonnom nastavení trestnej politiky štátu i pri realizácii trestného práva na Slovensku, ktoré žiaľ nie vždy prebieha zákonným spôsobom. Zároveň navrhuje riešenia daných konkrétnych problémov. Kruh uzatvára tým, že jednotlivými parciálnymi poznatkami a riešeniami rozoberanými priamo v jadre práce dokumentuje aj všeobecnejšie závery o tom, ako by bolo potrebné pristupovať k trestnoprávnej legislatíve a jej realizácii, aby sa minimalizovali riziká nezákonností. Tieto všeobecnejšie závery sú prehľadne formulované v „Závere“ práce. Osobne sa s nimi stotožňujem, pričom za najzaujímavejší všeobecný záver považujem nasledovnú myšlienku: „Prijímať konkrétne trestnoprávne normy iba za predpokladu preukázania reálnej existencie materiálnych predpokladov ich následného uplatňovania v aplikačnej praxi orgánov činných v trestnom konaní a súdov.“ Práve tento záver, ktorého rozpracovanie sa vinie viacerými časťami práce preukazuje habilitantovu vysokú vedeckú vyspelosť, pretože chápe pojem zákonnosť širšie než len ako súlad s aktuálnym textom zákona, ale ako prakticky realizovateľné prirodzené právo, ktoré nemôžu „znásilniť“ nielen osoby právo realizujúce, ale ani zákonodarcovia.

Habilitačná práca je predložená vo forme vedeckej monografie vydanej prestížnym vydavateľstvom C. H. Beck, v rozsahu cez 200 strán, avšak odhadom na normostrany môže byť rozsah dvojnásobný. Vedecká monografia bezosporu spĺňa na najvyššej úrovni materiálne aj formálne nároky kladené na habilitačnú prácu, samozrejmosťou je kvalitná práca s domácou i zahraničnou vedeckou literatúrou ako aj s judikatúrou a formulovanie originálnych vedeckých poznatkov.

Habilitačnú prácu JUDr. Martina Štrkolca, PhD. odporúčam na obhajobu a po úspešnej obhajobe navrhujem Dr. Štrkolcovi udeliť vedecko-pedagogický titul docent v odbore trestné právo.

Otázky:

1. Je možné v právnom štáte tolerovať orgánom činným v trestnom konaní a súdom v rámci trestného konania určitú mieru zistenej nezákonnosti v ich postupe? Teda

nezákonné rozhodnutia alebo rozhodnutia na základe nezákonného postupu legitimizovať a legalizovať?

2. Slovenský Trestný zákon je známy svojimi neprimeranými drakonickými trestami a to aj v kontexte široko formulovaných kvalifikovaných skutkových podstát. Bolo by teoreticky (prakticky by si to asi nikto nedovolil) možné predstaviť si koncept, ktorý by ho z tohto dôvodu považoval z hľadiska zákonnosti za nezákonný, teda v rozpore s právnymi normami vyššej právnej sily – normy chrániace ľudské práva obsiahnuté v Ústave SR a medzinárodných dokumentoch (najmä neprimeranosť trestu)?

V Bratislave, 5. 9. 2022

.....

doc. JUDr. Eduard Burda, PhD.